

ELŐSZÓ

Ne dobjunk el tudást!

I DOI: 10.18135/PG70.2024.31

Ha ma meghallja valaki Prószéky Gábor nevét, valószínűleg rögtön eszébe jut a MorphoLogic is. A MorphoLogic különleges hely volt a 90-es években: egyszerre cég és kutatóhely, amelyet érdekesebbnél érdekesebb emberek töltöttek meg, amely gyorsan aktív szellemi műhelyé és vonzó intellektuális közösséggé tudott válni. Ennek a műhelynek, közösségnek Gábor állt a középpontjában, az ő élénk gondolkodása, kíváncsisága nyomán nekünk is újabb és újabb ötleteink támadtak, tovább tudtunk lépni az aktuális feladatokkal, kutatási témákkal.

A MorphoLogic a második munkahelyem volt, és ezt nagy kitüntetésnek tartom: jól működő, eredményes cég léte-re olyan volt ott dolgozni, mintha az egyetemet folytattam volna. Szinte minden nap tanultam újat a számítógépes nyelvészetről (még akkor is, amikor a MorphoLogic rendszergazdája voltam), részt vehettem nagy hatású termékek fejlesztésében, és olyan szakmai kapcsolatokat szerezhettem, amelyek a mai napig segítik a munkámat.

Ha ki kell emelnem egy dolgot, amit a Gáborral közös munkából tanultam, az a tudás, a precizitás tisztelete, a törekvés arra, hogy a korábban megszerzett tudást úgy használjuk fel, hogy a kutatásunk minősége, precizitása monoton növekedést mutasson. Ez a gyakorlatban sokszor nincs így, nem volt így, de ennek a gondolatnak az idealizmusa nélkül még kevésbé valósulhattak volna meg olyan projektek, mint az első angol–magyar gépfordító-rendszer vagy épp a morfológiai elemző és a rá épülő nyelvhelyességi és más eszközök.

Az a gondolat, hogy őrizzük meg a biztos, igazolt tudást, aktuálisabb, mint valaha. Valahányszor „paradigmaváltást” látunk a természetesnyelv-feldolgozásban – a kétezres évek elején a statisztikai módszerek, napjainkban pedig a nagy, neurális hálózatra épülő nyelvi modellek megjelenésével –, egy ideig úgy tűnik, mintha a világ „elfelejtette” volna a korábbi paradigmák idején megszerzett hasznos tudást. Aztán az utóbbi elkezd visszaszivárogni – most éppen a RAG (retrieval-augmented generation) módszerek formájában, amelyek a nagy nyelvi modelleket megpróbálják alkalmassá tenni a strukturált tudás hatékony felhasználására.

Hogyan kapcsolódik ez Gábor méltatásához? Nos, úgy, hogy bizonyítja: Gábor nemcsak kíváncsi, találekony, élénk gondolkodású számítógépes nyelvész, hanem mindenkinél jobban érti, hogyan alakul az emberi tudás az idők során, és így képes arra, hogy hathatós módon segítse annak fejlődését. Ez olyan életút, amely „nyomot hagy a világon”, és amiért a világ köszönettel tartozik.

Gábor: Isten éltesen sokáig 70. születésnapodon!

Kis Balázs